

DERLEME

Flört Şiddeti

Güliz AVŞAR BALDAN, Nalan AKIŞ

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Bursa.

ÖZET

1980'lerden itibaren ortaya çıkmış olan flört şiddeti kavramı "flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı, fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümü" şeklinde tanımlanmaktadır. Fiziksel, psikolojik, cinsel şiddet veya ihmal şeklinde farklı tipleri bulunmaktadır. Diğer şiddet türleri ile benzer özellikleri olmasına rağmen farklı risk faktörleri de belirlenmiştir. Kısa dönem ve uzun dönem sağlık etkileri, dünyada sık görülen bir durum olmasına karşın ülkemizde bu konuda yapılmış sınırlı çalışmalar nedeniyle flört şiddeti ayrı bir başlık olarak tanımlanmalı ve incelenmelidir. Flört şiddeti ile mücadelede ana amaç flört şiddetini oluşmadan önlemek olmalıdır. Ülkemize özgü risk faktörleri belirlenmeli ve bunlara yönelik önleme çalışmaları yürütülmelidir. Bunun için kullanılabilir yöntemlerden biri okul temelli yaklaşımdır ve bununla ilgili yapılmış çalışmalar da okul temelli yaklaşım yönteminin, flört şiddetini azaltabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Flört. Flört şiddeti. Okul temelli yaklaşım.

Dating Violence

ABSTRACT

The concept of "the dating violence" which has been revealed in the 1980's, is defined as; "painful or hurtful all of the words, gestures and behaviors including the use of physical or psychological force and threats against the partner in dating relationship". There are different types of dating violence as physical, psychological, sexual violence or neglect. Although it has characteristics that similar to other forms of violence, there are also different risk factors that have been determined. Because of its short-term and long term health effects, and the fact that there are limited studies in our country although it is a common condition worldwide; dating violence should be defined and studied as a separate topic. The main aim of the fight with dating violence should be to prevent the violence before it occurs. Risk factors which is specific to our country should be identified and the prevention studies for them should be conducted. School-based approach is a method that can be used for this purpose and the studies in this topic, showed that the school-based approach method may decrease the dating violence.

Key Words: Dating. Dating violence. School-based approach.

Flört Şiddetinin Tanımı

Flört; sosyal etkileşim içeren ve ilişkiye devam ya da sonlandırma niyetiyle eylemlerde bulunulan, daha sonra bir tarafın ya da iki tarafın isteğiyle sonlandırılan ya da resmi bir ilişkiyle (evlilik, nişanlılık, birlikte yaşama) devam eden bir ilişki türüdür¹. Son dönemde yapılan tanımlamalarda sadece heteroseksüel birliktelikleri değil homoseksüel birliktelikleri de kapsamaktadır². Sugarman & Hotaling'in 1989'da yaptığı flört

şiddeti tanımlaması "flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümü" şeklindedir³.

Flört şiddeti, yakın partner şiddetinin bir alt tipi olup evli olmayan kişiler arasında görülmektedir⁴. Yakın partner şiddeti bir çok ilişki türünü içine alan bir tanımlamadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2013 yılında yayınladığı raporda, yakın partner şiddetinin resmi ilişkileri (evlilik) ve resmi olmayan ilişkileri (flört ilişkisi, evlilik dışı seksüel birliktelik) kapsayan bir terim olduğunu vurgulamıştır⁵.

Geliş Tarihi: 17 Kasım 2017
Kabul Tarihi: 14 Şubat 2017

Dr. Güliz AVŞAR BALDAN
Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı Anabilim Dalı,
Bursa.
Tel: 0224 295 42 81
E-posta: gulizavsar@uludag.edu.tr

Flört Şiddetinin Türleri

Flört şiddetinin türlerine bakıldığında diğer şiddet sınıflamaları ile benzer olduğu görülmektedir. Fiziksel flört şiddeti; tekmelemek, tokatlamak, itmek, yumruklamak gibi davranışlardır. Psikolojik flört şiddeti ise

utandırma amaçlı isim takma, alay etme ya da aile ve arkadaşlarla görüşmesine engel olma şeklinde fiziksel olmayan ancak ruhsal olarak yaralayıcı davranışları içermektedir. Kişinin isteği dışında cinsel birliktelik için zorlama ya da bu istek reddedildiğinde bu konu ile ilgili söylentiler yaymak gibi durumlar seksüel flört şiddeti olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca kişinin isteği dışında ısrarlı takipte bulunmak da yine bir şiddet davranışıdır⁶. Bunların yanı sıra bazı kaynaklar bu türlere ihmal etmeyi de dahil etmektedirler⁷.

Flört Şiddeti Neden Bir Halk Sağlığı Sorunudur?

Yapılan çalışmalarda şiddete maruz kalma açısından en fazla risk altında olan gruplardan birisinin adölesan ve genç erişkin yaş grubu olduğu belirlenmiştir^{8,9}. Erişkin dönemde de bireyler flört şiddetine maruz kalabilmektedir. Ancak bu dönemde kadına yönelik aile içi şiddet daha ön plana çıktığı için, flört şiddeti göze çarpmamaktadır. Flört şiddeti müdahalesi zor, kişilerin kendi kendilerine çözmeye çalıştıkları ve kendi özeli içinde yaşadıkları, çoğu zaman tarafların gizlemeyi tercih ettiği bir şiddet türüdür¹⁰. Ayrıca flört şiddeti gelecekte aile içi şiddete dönüşebilmektedir. Flört dönemindeki şiddetin önlenmesi, gelecekte meydana gelebilecek birçok şiddet türünün de önüne geçebilecektir. Risk faktörleri açısından değerlendirildiğinde ise diğer şiddet tipleri ile benzer nedenler olmasının yanı sıra farklı risk faktörleri de mevcuttur. Örneğin kıskançlık, alkol ve cinsellik flört şiddetinin asıl nedenleri olabilirken; aile içi şiddette çocuklar, para, cinsellik, sosyal aktiviteler hakkındaki anlaşmazlıklar önde gelen nedenlerdir¹¹. Kısa dönem ve uzun dönem birçok sağlık etkisi de olan flört şiddetinin tüm bu nedenlerle ayrı bir başlık olarak tanımlanması ve incelenmesi gerekir.

Flört Şiddetinin Sağlık Üzerine Etkileri

Flört şiddetinin ciddi sağlık etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler kısa ya da uzun dönem etkiler olarak değerlendirilebilir. Kısa dönem etkiler yaralanma, hatta ölüm gibi etkiler iken uzun dönem etkiler daha geniş kapsamlıdır. Flört şiddetine uğrayanlarda alkol, sigara kullanımı, yeme bozuklukları daha sık görülmektedir. Özgüvende azalma, öfke patlamaları, travma sonrası stres bozukluğu gibi ruhsal bozukluklar da ön plana çıkmakta; anksiyete, depresyon, ve intihar düşüncesi ya da girişimi gibi durumların sıklıkları artmaktadır. Kronik gastrointestinal ve kardiyovasküler hastalıklarda artma uzun dönem sağlık etkileri arasında yer almaktadır. Erken yaşta (15 yaşından önce) ilişkiye girme, çok sayıda cinsel partnerin olması, ilişki öncesi madde kullanımı, korunmasız cinsel ilişkiye girme gibi riskli seksüel davranışlar ve sonucunda istenme-

yen gebelik, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara sık yakalanma gibi uzun dönem sağlık sonuçlarıyla karşılaşmaktadır¹²⁻¹⁸.

Flört Şiddeti Risk Faktörleri

Adölesan yaş grubunda olma başlı başına en önemli risk faktörlerindedir¹⁹. Adölesan dönem, psikolojik olarak kırılmalı bir dönem olup, deneyimsizlikler nedeni ile şiddetin etkilerinden daha fazla etkilenen bir süreçtir⁸. Ruhsal sağlık problemleri, madde ve alkol kullanımı, antisosyal kişilik ve davranışlar, riskli seksüel birliktelikler ve özellikle çocukluk döneminde şiddete maruz kalma ya da tanık olma önemli risk faktörlerindedir²⁰. Davranış problemleri, sosyal ilişkilerde azalma, problem çözme yeteneklerinde azalma ve iletişim kurma becerisinin azlığı da şiddete yönelik faktörlerden bazılarıdır^{2,20,21}. Birçok çalışma, düşük özsaygının hem şiddet mağduru hem de uygulayan olmak için önemli bir risk faktörü olduğunu vurgulamaktadır²¹⁻²³. Sosyokültürel ve ekonomik durum ele alındığında ise düşük sosyoekonomik durum, kırsal bölgede yaşama da bireyin kendi özellikleri dışında flört şiddeti uygulamaya hazırlayıcı faktörlerdendir^{20,21}.

Flört şiddetinin nedenleri arasında öne çıkan bir diğer başlık ise toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet; kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rol ve sorumluluklarını ifade eder. Sosyal yapılandırma sonucu oluştuğu için de kültürden kültüre farklılık gösterir²⁴. Kadın yaşamına, "kadın olmaya" kültürel yönden daha az değer verilen, erkeğin kadından daha üstün görüldüğü toplumlarda; bu durum uygulanan şiddetin kadın tarafından kabul edilmesine, benimsemesine, "normal" kabul edilmesine ya da karşı çıkılmamasına neden olmaktadır^{24,25}.

Dünyadaki ve Türkiye'de Durum

Flört şiddeti üzerine son birkaç dekatta çalışmalar yapılmasına rağmen, son yıllarda bir halk sağlığı sorunu olarak daha fazla dikkat çekmiştir^{3,26}. Lise öğrencilerinde yapılan çalışmalarda son bir yılda herhangi bir tür flört şiddetine uğrama sıklığının %15-50 arasında değiştiği saptanmıştır^{27,28}. Üniversite öğrencilerinde kadınların %31.6'sının, erkeklerin %24.4'ünün son bir yılda fiziksel şiddete uğradığı²⁹; ABD'de ise yaklaşık son bir yılda her 5 kız öğrenciden ve her 10 erkek öğrenciden birinin herhangi bir flört şiddetiyle karşılaştığı saptanmıştır²⁶.

Farkındalık, tüm şiddet türleri için önemli bir konudur; çünkü bireyler bazen kendilerine yöneltilen şiddet davranışını şiddet olarak algılamamaktadırlar. Flört şiddetinde farkındalığa yönelik yapılmış çalışmalarda çarpıcı sonuçlar ortaya konmuştur. Meksika'da yürü-

Flört Şiddeti

tülmüş bir çalışmada katılımcıların % 88.0'ı kendi erkek arkadaşı veya kız arkadaşı tarafından istismar edilmediğini vurgulamakla beraber, şiddete uğramadığını söyleyenlerin %15.2'si korkutulduğunu, %27.0'ı ise ilişkisinin bir noktasında kapana kısılmış hissettiğini belirtmiştir. Bu durum da, bireylerin farkında olarak ya da olmayarak şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir³⁰.

Ülkemizde bu konuda yapılan çok az çalışma vardır. İki meslek yüksek okulunda yürütülen bir çalışmada şu andaki flört ilişkilerinde birinci sınıf öğrencilerinin %12.9'u şu anki ilişkisinde şiddete uğradığını söylerken; bu durum dördüncü sınıf öğrencilerinde %25.8 olarak bildirmiştir¹⁰. Flört ilişkisinde şiddete yönelik tutumlarının değerlendirildiği bir çalışmada ise erkek öğrencilerin kızlara göre flört şiddetini daha onaylayıcı tutum içinde olduğu görülmüştür³¹.

Flört Şiddetinin Önlenmesi

Flört şiddetine yönelik öncelikli hedef şiddet oluşmadan önlemektir. Sağlıklı ilişkiler oluşturmak temel hedef olmalı, özellikle adölesan dönemde pozitif ilişki kurma becerileri geliştirilmelidir. Adölesan dönem bu hedefleri geliştirmek için ideal dönem olup gelecekte oluşacak flört şiddetini de önlemeyi sağlayacaktır⁶. ABD Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi (CDC), flört şiddetini halk sağlığını açısından ele alan dört aşamalı bir yaklaşım kullanmaktadır:

1. Adım: Sorunu tanımlayın.

Flört şiddetini önlemek için öncelikle bilinmesi gereken ne boyutta bir sorun olduğunun ve kimleri etkilediğinin belirlenmesidir.

2. Adım: Riskleri ve koruyucu faktörleri belirleyin.

Sadece hangi grupların etkilendiği yeterli olmamakta, flört şiddetine yönelen sebepleri de bilmek gerekmektedir.

3. Adım: Önleme stratejileri geliştirin ve test edin.

Araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ile CDC önleme programları ve stratejiler belirlemektedir.

4. Adım: Stratejilerin yaygınlaşmasını sağlayın.

Son aşamada ise CDC en iyi önleme stratejilerini paylaşır, teknik yardım ya da fon sağlar böylece toplumlar bu stratejileri kabul edilip uygulayabilir⁶.

Önlemeye yönelik birçok strateji geliştirilmiş olup; bunlardan bazıları okul temelli programlar, problem çözme yeteneklerini ve normları geliştirme eğitimleri ile madde kullanımı ve riskli seksüel davranışlara yönelik eğitimlerdir⁶.

Tüm bunların yanı sıra okullarda yürütülmüş olan çalışmalar da mevcuttur. ABD'de 36 yıl önce kurulmuş olan "Child Trend", adölesanlara yönelik olarak "Safe Dates" programını yürütmüştür. Bu program 1994 yılında Johnston County, Kuzey Carolina 'da

uygulanmıştır. Ondört devlet okulundaki 8. ve 9. sınıflarda okuyan öğrenciler bu çalışmaya dahil edilip kontrol ve müdahale grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Yirmi adet 3 saatlik atölye çalışması, tiyatro çalışmaları ve kriz hattı kurulması ile program yürütülmüştür. Öğretmenlere 20 saatlik eğitimler verilmiş ve okul eğitimlerine on adet 45 dakikalık ders eklenmiştir. Öğrenciler için poster yarışması düzenlenmiş ve öğrenciler oylama yapmıştır. Bu programla dört izlem değerlendirmesi sonucunda müdahalede bulunulan adölesanların, kontrol grubuna göre daha az psikolojik istismar, fiziksel istismar ve cinsel partner istismarı uyguladıkları bildirilmiştir^{32,33}. Kanada'da flört şiddetini önlemek için yürütülmüş bir başka okul temelli programda ise 20 okul dahil edilmiş ve bu çalışmada 28 saatlik 21 ders işlenmiştir. Sağlıklı ilişkiler, cinsel sağlık ve madde kullanımının önlenmesi konusundaki dersler, temel dersler ile entegre edilmiştir. 2.5 yıllık bir takipten sonra kontrol grubunda fiziksel flört şiddeti %9.8 iken müdahale grubunda %7.4 olarak tespit edilmiştir³⁴. Bu çalışmalar okul temelli yaklaşım ile flört şiddetinin azaltılabileceğini göstermektedir.

Sonuç

Kadına yönelik şiddetin giderek arttığı ülkemizde ise henüz flört şiddetinin tanımı yapılmış değildir. Nüfusun büyük kısmını gençlerin oluşturduğu ülkemizde ilk yapılması gereken bu tür şiddetin varlığını kabul ederek bu tanımlamanın yapılmasıdır. Bir sonraki basamak ülkemizdeki flört şiddeti sıklığını ve ülkemize özgü risk faktörlerini belirlemek olmalıdır. Yapılan çalışmalarla başarısı gösterilmiş olan okul temelli çalışmalar; eğer risk faktörleri göz önünde bulundurulacak şekilde oluşturulursa daha sonra uygulamaya geçirilirse, flört şiddetini önlemek için faydalı bir yöntem olacaktır.

Kaynakça

1. Straus MA, International Dating Violence Research Consortium. Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women* 2004; 10(7): 790-811.
2. Jackson SM. Issues in the dating violence research: a review of the literature. *Aggression and Violent Behavior* 1999; 4(2):233-247.
3. Sugarman D, Hotaling G. Dating Violence: Prevalence, Context, and Risk Markers. *Violence in Dating Relationships* 1989; 3-32.
4. Intimate Partner Violence. *Violence Prevention*. <http://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/> Son erişim tarihi:13.02.2017.
5. "Global and regional estimates of violence against women" 2013.WHO, Italy.
6. Teen Dating Violence Factsheet.CDC. <http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/teen-dating-violence-factsheet-a.pdf> Son erişim tarihi:13.02.2017.

7. Ely G, Dulmus CN, Wodarski JS. Adolescent Dating Violence, first edition, Handbook Of Violence, (Rapp-Paglicci LA, Roberts AR Wodarski JS ed), New York, John Wiley & Sons, Inc, 34-49, 2002.
8. Subası N, Akın A. Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi ve Uygulama Merkezi, Ankara: Hacettepe Yayınları;2003.231-248.
9. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en> Son erişim tarihi:13.02.2017.
10. Aslan D, Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Erdost T, Temel F. Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi. Ankara; 2008
11. Clark K. Sociobiologic perspective on dating violence. Master Thesis, Hall State University, Departman of tion ,Indiana.1994.
12. Silverman JG, Raj A, Mucci LA, Hathaway JE. Dating Violence Against Adolescent Girls and Associated Substance Use, Unhealthy Weight Control, Sexual Risk Behavior, Pregnancy, and Suicidality. JAMA 2001;286(5):572-579.
13. Ackard DM, Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D. Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth. J Pediatr 2007;151(5):476-481.
14. Holt M, Espelage D. Social Support As A Moderator Between Dating Violence Victimization and Depression/Anxiety Among African American and Caucasian Adolescents. Schol Psychology Rewiew 2005;34(3): 309-328.
15. Betz CL. Teen Dating Violence: An Unrecognized Health Care Need. Journal of Pediatric Nursing: Nursing Care Of Children & Families 2007;22(6): 427-429.
16. Matud MP Dating violence and domestic violence. Journal of Adolescent Health 2007;40:295-297.
17. Shorey RC, Cornelius TL, Bell KM. A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields. Aggression and Violent Behavior 2008;13:185- 194.
18. Kaestle CE, Halpern CT. Sexual intercourse precedes partner violence in adolescent romantic relationships. Journal of Adolescent Health 2005;36:386-392.
19. Price EL, Byers ES. Dating Violence Research Team. The attitudes towards dating violence scales: development and initial validation. Journal of Family Violence 1999;14(4):351-375.
20. Intimate Partner Violence.Risk and Protective Factors.CDC. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> Son erişim tarihi: 13.02.2017.
21. Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: A critical review of the literature. Clin Psychol Rev 2001;21:105-127.
22. Aguilar, R., & Nightingale, N. (1994). The impact of specific battering experiences on self-esteem of abused women. Journal of Family Violence, 9, 35-45.
23. Cascardi, M., & O'Leary, K. (1992). Depressive symptomatology, self-esteem, and self-blame in battered women. Journal of Family Violence, 7, 249-259.
24. Gender, equity and human rights. WHO. <http://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/gender-definition/en/> Son erişim tarihi:13.02.2017.
25. Akın A, Demirel S, Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki 2003; 25;(4):73-83.
26. Vagi KJ, Olsen EO, Basile KC, Vivolo-Kantor AM. Teen dating violence (physical and sexual) among us high school students. Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. JAMA Pediatrics 2015; 169, 474---482.
27. Foshee VA, Linder F, MacDougall JE et al. Gender differences in the longitudinal predictors of adolescent dating violence. Prev Med 2001;32:128-41.
28. Alleyne-Green B, Coleman-Cowger VH, Henry DB. Dating violence perpetration and/or victimization and associated sexual risk behaviors among a sample of inner-city African American and Hispanic adolescent females. J interpersonal violence 2012;27:1457-73.
29. Straus MA. Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. Children and Youth Services Review 2008;30, 252-275.
30. Cortés L, Bringas C, Rodríguez-Franco L, Flores M, Ramiro T, Rodríguez F J. Unperceived dating violence among Mexican students. International Journal of Clinical and Health Psychology 2014; 14, 39-47.
31. Yumusak, A. Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki (Yüksek lisans tezi). Tokat: (Gaziosmanpaşa Üniversitesi);2013.
32. Child Trend Program. Safe Dates. <http://www.childtrends.org/?programs=safe-dates> Son erişim tarihi:13.02.2017.
33. Foshee BA, Bauman KE, Ennett ST, Suchindran C, Benefield T, Linder GF. Assessing the Effects of the Dating Violence Prevention Program "Safe Dates" Using Random Coefficient Modeling. Prevention Science 2005; 6(3), 245-258.
34. Wolfe DA, Crooks C, Jaffe P, Chiodo D, Hughes R., Ellis W, Stitt L., Donner A. A school-based program to prevent adolescent dating violence: a cluster randomized trial. Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine 2009;163(8):692- 699.